

Kommissorium for Udvalget for levedygtige landsbyer

Baggrund

Landsbyerne er i sin tid opstået som funktionelle enheder primært knyttet til landbruget. I landsbyerne gik beboerne sammen i fællesskaber omkring dyrkning af jorden og senere mejerier, brugsforeninger mv.

Med udviklingen i bl.a. landbruget er situationen i dag en anden og balancen mellem land og by har ændret sig væsentligt. Omkring en femtedel af den danske befolkning bor i dag på landet eller i mindre bysamfund med op til 1.000 indbyggere, og dette tal er i løbet af de seneste ti år faldet med 7 pct., mens Danmarks samlede befolkningstal er steget med 5 pct. Samtidig har flere landsbyer været præget af et stigende antal overflødiggjorte bygninger, et stagnerende ejendomsmarked, lukning af servicefunktioner og institutioner.

Mange landsbyer har omstillet sig og fundet nye veje, bl.a. båret af et stærkt foreningsliv og ny erhvervsudvikling. Andre oplever fortsat tilbagegang i befolkningstal, beskæftigelse mv. Der er behov for en fortsat omstilling og nytænkning, hvis landsbyerne skal være attraktive at bo, arbejde og drive virksomhed i.

For at sætte fornyet fokus på at skabe levedygtige landsbyer besluttede forligskredsen bag aftalen "Et Danmark i bedre balance - bedre rammer for kommuner, borgere og virksomheder i hele landet" i juni 2016, at planloven fortsat skal tilsigte en hensigtsmæssig udvikling i hele landet og i de enkelte kommuner, og fremover *også* i de enkelte lokalsamfund. Derudover blev det aftalt at:

"Der er enighed om at sætte et fornyet fokus på landsbyernes fremtid, og hvordan de kan være levedygtige. Erhvervs- og vækstministeren nedsætter derfor efter drøftelse med aftaleparterne et udvalg, som kan komme med bud herpå."

På den baggrund nedsættes et udvalg for levedygtige landsbyer.

Formål

Formålet med udvalgsarbejdet er – med konkrete anbefalinger til omstilling og fornyelse i retning af levedygtige landsbyer – at bidrage til regeringens ambition om vækst og udvikling i hele Danmark.

Udvalgets opgaver

Udvalget skal identificere og perspektivere udfordringer og muligheder, og belyse, hvad der karakteriserer landsbyer, som har vist sig levedygtige, herunder landsbyernes indbyggere, tilflyttere, foreningsliv og virksomheder osv.

Dette indebærer også perspektiver og nye muligheder for landsbyerne med ændringen af planloven, der vil give bedre mulighed for at drive virksomhed, arbejde og bo i landsbyerne.

Udvalget skal ligeledes give et – eller flere – bud på, hvordan landsbyerne og balancen mellem land og by kunne se ud i 2030.

Udvalgets arbejde skal munde ud i konkrete anbefalinger til, hvordan landsbyer kan være levedygtige og løbende omstille sig, herunder:

- *Hvad skal der til for, at en landsby er levedygtig?*
Udvalget skal se på, hvilken rolle de lokale beskæftigelses- og vækstforhold spiller, herunder den lokale tilstedeværelse af turisme, fødevarer, industri, produktion, e-handel mv. I arbejdet skal erfaringer fra succesfulde eksempler og initiativer inddrages.
- *Hvordan kan landsbyer blive attraktive bosteder?*
Udvalget kan se på, hvilken rolle bl.a. nedrivning, forskønnelse, foreningsliv mv. spiller, samt hvilke lokale, kommunale, regionale og evt. statsligt initiativer, der kan bidrage hertil. Her kan udvalget bl.a. se på redskaber til at skabe levedygtige landsbyer såsom forslagene om at tillade opførelse af nye bygninger på attraktive placeringer, når gamle bygninger nedrives.
- *Hvordan kan fysisk planlægning understøtte udviklingen af levedygtige landsbyer som attraktive bosteder?*
Udvalget skal særligt se på de nye muligheder i landzone vedr. bl.a. anvendelse af tomme bygninger og omdannelseslandsbyer, der følger med moderniseringen af planloven. Udvalget skal derved bidrage til udviklingen af de relevante vejledninger om de nye muligheder i landzone.

- *Hvordan kan landsbyer dele offentlige og private servicefunktioner?*

Udvalget kan desuden behandle, hvilke muligheder der er for at dele offentlige og private servicefunktioner på tværs af landsbyer, herunder hvordan landsbyer kan være levedygtige og udvikle sig på trods af sammenlægning af væsentlige offentlige institutioner så som skoler. I forlængelse heraf kan udvalget komme med anbefalinger til eksempelvis strategisk tilpasning af landsbyer, samarbejde og rollefordeling på tværs af landsbyer samt relation mellem landsbyer og de lidt større byer.

Udvalgets bud kan både være målrettet staten, kommuner, virksomheder, foreninger og lokale ildsjæle, der kan medvirke til at skabe levedygtige landsbyer.

Udvalget kan inddrage initiativer og strategier fra sammenlignelige lande.

Proces og organisering

Erhvervsministeren udpeger udvalget, bestående af en formand og op til ti medlemmer. Udvalget sammensættes med en bred faglig profil, så der er viden og kompetencer inden for erhverv, fysisk planlægning og andre kommunale forhold, lokalt og folkeligt engagement osv.

Udvalget sekretariatsbetjenes af Erhvervsministeriet, idet øvrige ministerier inddrages efter behov. Sekretariatsbetjeningen af udvalget samt opfølgningen på anbefalingerne gennemføres inden for eksisterende økonomiske rammer.

Der kan til udvalget knyttes en række fagpersoner, som kan inddrages i arbejdet, når udvalget ønsker det. Udvalget kan desuden inddrage interesseorganisationer eller andre interessenter, når udvalget ønsker det.

Udvalget kan besøge landsbyer og afholde møder rundt i landet.

Udvalget skal afrapportere inden udgangen af 1. kvartal 2018.